

Pohjois-Savon maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintasääntö (versio 1.1.)

Toiminta-ajatus ja periaatteet

Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto on hyvinvointialueesta säädetyin lain tarkoittama osallistumis- ja vaikuttamistoimiin nuorille (Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§).

Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto on pohjoissavolaisten nuorten poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton osallistumis- ja vaikuttamistoimiin. Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä kaikessa maakunnallisessa päätöksenteossa, joka vaikuttaa nuoriin nyt ja tulevaisuudessa.

Pohjois-Savon maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä vastaa Pohjois-Savon aluehallitus tämän toimintasäännön mukaisesti. Pohjois-Savon maakunnallisen nuorisovaltuusto voi tehdä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa sekä ottaa kantaa muiden organisaatioiden hallinnon alla oleviin asioihin oman toimintasuunnitelman ja kiinnostuksen mukaisesti.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston kokoaminen, kokoamisen prosessi ja nimeäminen

”Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto... Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Lisäksi vaikuttamistoimielimiin voidaan valita muita henkilöitä. Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä.”

Laki hyvinvointialueesta 611/2021, 32§

Maakunnallinen nuorisovaltuusto koostuu 13-25 -vuotiaista nuorista. Nuorisovaltuustoon kuuluu 25 jäsentä, joista 19 tulee kuntien vastaavista toimielimistä (kunnallisesta nuorisovaltuustosta). Vähintään kuusi jäsentä tulee vapaan haun kautta. Varajäseniä ei ole.

Mikäli kunnassa ei ole nuorisovaltuustoa tai kunnallinen nuorisovaltuusto ei pysty valitsemaan edustajaansa, lisätään tämä paikka vapaaseen hakuun. **Samalla kannustetaan tekemään kuntien välillä sopimuksia siitä, että jonkin toisen kunnan edustaja voi edustaa myös puuttuvaa kuntaa.**

Vapaassa haussa on tärkeää painottaa sitä, että nuorten ääni tulee kattavasti esiin. Vapaasta hausta on tiedotettava vahvasti niin, että hakijoita saadaan ryhmistä, jotka eivät kunnallisten toimielinten kautta tule kuulluksi. Vapaan haun kautta tulleet hakemukset käsitellään anonyymisti kunnallisten nuorisovaltuustojen valitsemien edustajien toimesta (ks. kohta 2). Nuorisovaltuuston kokoonpanossa on tärkeää, että:

- eri-ikäiset ovat edustettuina.
- eri sukupuolet ovat edustettuina tasapuolisesti.
- maantieteellinen kattavuus on monipuolinen.
- eri koulutusasteet ovat edustettuina, esim. opiskelijajärjestöt huomioita.
- mukana on nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella.

Kokoonpanon valintaprosessi on seuraava:

- 1) Aluehallitus antaa toimeksiannon nimeämisestä nuorisovaltuuston toiminnan ohjaajalle, joka tiedottaa ja laittaa nimeämispyyynnön edelleen kunnallisille nuorisovaltuustoille. Kunnalliset nuorisovaltuustot valitsevat jäsenensä maakunnalliseen nuorisovaltuustoon.
- 2) Kunnallisten nuorisovaltuustojen valitsevat jäsenet kokoontuvat yhteiskokoukseen ja valmistelevat vapaassa haussa haettavien edustajien kriteerit, haku ilmoituksen, tiedottamisen hyvinvointialueen viestinnän avulla sekä suorittavat valinnat anonyymien hakemusten joukosta. Ohjaajalla on tieto hakijoista ja yhteystiedoista.
- 3.) Kun maakunnallinen kokonaisuus on valmis, etenee esitys aluehallituksen päätettäväksi. Aluehallitus nimeää nuorisovaltuustoon oman edustajansa oman toimikautensa ajaksi (4 vuotta). Lisäksi nuorisovaltuusto voi pyytää muita asiantuntijajäseniä hyvinvointialueen palveluista.
- 4.) Maakunnallinen nuorisovaltuusto voi halutessaan pyytää muista maakunnallisista organisaatioista (esim. Pohjois-Savon liitto, ELY) toiminnalleen kummijäsenen.
- 5.) Maakunnallinen nuorisovaltuusto nimeää keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ensimmäisessä tapaamisessaan. Nuorisovaltuustolla on mahdollisuus käyttää teknistä sihteeriä.
- 5.) Valintaprosessi viedään läpi vuoden välein.
- 6) Mikäli kunnallisen nuorisovaltuuston edustaja luopuu tehtävästä kesken kauden, niin ko. kunnallinen nuorisovaltuusto nimeää uuden edustajan joukostaan. Vapaa haun kautta tullut edustaja täydennetään aina seuraavan toimikauden alussa.

Toimikausi

Maakunnallisen nuorisovaltuuston toimikausi on **kaksi vuotta**. Aluehallitus nimeää nuorisovaltuuston vuosittain. Tällä käytännöllä huomioidaan kuntien nuorisovaltuustojen tai vaikuttamisryhmien toimikaudet sekä nuorten elämäntilanteiden vaihtuvuus.

Perustelu: vuoden välein vietyä tämä on erittäin raskas prosessi ja mahdollisuus syventyä toimintaan jää pinnalliseksi. Tehdään helpoksi kauden aikana tapahtuvat muutokset.

Kokouskäytännöt

Saavutettavuus ja esteettömyys ovat keskeinen arvo kokouskäytännöistä sovittaessa sekä muussa toiminnassa.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston kutsuu koolle puheenjohtaja tai hänen ollessaan estynyt varapuheenjohtaja. Kokous on kutsuttava koolle vähintään viikkoa ennen kokousta.

Kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä osallistuu kokoukseen. Kokouksen esittelijänä toimii puheenjohtaja. Kokousten organisoinnissa avustaa nuorisovaltuuston ohjaaja ja tarvittaessa tekninen sihteeri.

Maakunnallisella nuorisovaltuustolla on vuoden aikana vähintään 4 kokousta. Lähikokousten paikkakuntana on ensisijaisesti Kuopio. Kokoukset voidaan järjestää hybridimallilla. Tapaamiskäytännöistä ja -ajoista sovitaan tarkemmin ensimmäisessä tapaamisessa.

Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat viedään hyvinvointialueen asianhallintajärjestelmään Dynastyyh. Sieltä materiaalit julkaistaan hyvinvointialueen kotisivulla sekä ~~Cloud Meeting -ohjelmistoon, jota käytetään kokoushallinnassa.~~ Kokousmateriaalit on toimitettava osallistujille heidän toivomassaan muodossa. Sähköisten materiaalien täytyy olla saavutettavia ja esteettömiä.

Lähitapaamisena on hyvä järjestää nuorisovaltuuston käynnistymiseen liittyvä ryhmäytymisen, toiminnan suunnittelun ja käytännöistä sopimisen päivätapaaminen.

Nuorisovaltuusto voi kutsua kokouksiinsa tarvittavia asiantuntijoita.

Kokouspalkkio ja matkakustannukset

Kokouksiin osallistuvat jäsenet saavat kokouspalkkion 100 euroa/kokous ja puheenjohtajalle 150 euroa. Matkakustannukset korvataan kokoukseen osallistujille.

Maakunnallisen nuorisovaltuuston tehtävät

Vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella”

Laki hyvinvointialueesta 32§ 2. mom.

Maakunnallisen nuorisovaltuusto

- lisää maakunnan nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia maakunnallisessa päätöksenteossa sekä nuoria koskevissa palveluissa yli organisaatorajojen.
- tukee yhteistyötä Pohjois-Savon kuntien ja niiden nuorisovaltuustojen välillä.

- kokoaa alueensa nuorten näkemyksiä esimerkiksi kyselyillä, järjestämällä tapaamisia ja jalkautumalla oppilaitoksiin tai nuorten palvelupisteisiin. Maakunnallinen nuorisovaltuusto kokoaa aineistoa kannanotoiksi tai aloitteiksi eteenpäin vietäväksi.
- pitää yhteyttä hyvinvointialueen päättäjiin, viranhaltijoihin ja työntekijöihin sekä maakunnan muihin viranomaisiin lisätäkseen yhteistyötä ja suoria vaikuttamismahdollisuuksia.
- tekee vuosittain toimintasuunnitelman ja sen mukaisen talousarvion, joka hyväksytään hyvinvointialueen seuraavan vuoden talousarvion osana.
- tekee toiminnastaan toimintakertomuksen, jossa toteutettu toiminta kuvataan aluehallitukselle.
- tekee viestintäsuunnitelman, joka päivitetään säännöllisesti. Viestintäsuunnitelmassa nuorisovaltuusto sopii viestintäkanavat ja viestintävastuut.
- nimeää edustajansa perhe- ja vammaispalvelujen lautakuntaan (yhteistyö vammaisneuvoston, aluevaltuustoon ja nimeää tarvittaessa edustajansa muihin työryhmiin.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen tehtävät

Pohjois-Savon hyvinvointialue

- osoittaa nuorisovaltuuston toiminnalle esteettömät kokoustilat. (sähköisten tapaamisten mahdollistaminen, hybriditilat tms.)
- huolehtii kokousten tarvitsemista järjestelyistä. Mikäli kokoukset vaativat sähköisiä laitteita, niin hyvinvointialue varmistaa ne osallistujille sekä kouluttaa niiden käyttöön.
- vastaa kokouksista aiheutuneista kustannuksista.
- tukee toimintaa ja järjestää tarvittaessa neuvontaa toiminnan tueksi.
 - Nuorten osallistumista ja vaikuttamistoimintaa varten hyvinvointialueen on selkeästi osoitettava yhteyshenkilöt asioiden selvittämistä varten.
 - Nuorten näkemyksen kysyminen tehdään luontevaksi osaksi aluehallituksen, aluevaltuuston sekä lautakuntien työtä. Päättäjät ovat tervetulleita nuorten tapaamisiin.
- antaa tarvittaessa apua kokousasioiden valmisteluun. Tässä ohjesäännössä tehtävät on sisällytetty nuorisovaltuuston ohjaajan tehtäviin
- Resursoi nuorisovaltuuston toimintaa taloudellisesti
 - maksaa kokouspalkkiot, matkakorvaukset sekä hupparirahan.
 - toimintamäärärahat toimintasuunnitelman mukaisesti koulutuksiin ja seminaareihin.

- resursoi ohjaajan edistämään ja varmistamaan nuorisovaltuuston työtä

Ohjaajan tehtävät

Maakunnallisen nuorisovaltuuston ohjaajan tehtävänä on tukea nuorisovaltuuston toimintaa. Ohjaajan tulee olla osaava sekä nuorten toiminnasta ja asioista kiinnostunut. Suosituksena on, että ohjaajan työajasta 20 % suunnataan nuorisovaltuuston tukemiseen.

- Avustamalla tarvittaessa kokousjärjestelyissä, nuorisovaltuuston kulujen seuraamisessa ja raportoimisessa, asiakirjahallinnossa, kannanottojen ja aloitteiden laatimisessa sekä viestinnässä.
- tukemalla nuorisovaltuuston ja virkamiesten/päätäjien välistä yhteistyötä.
- avustaa yhteydenpidossa kuntiin ja kuntien nuorisovaltuustoihin.
- huolehtimalla, että nuorisovaltuutetut saavat riittävän perehdytyksen tehtäväänsä ja tietoa nuoria koskevista sekä päätöksenteossa olevista asioista. Ohjaajan työpanosta tarvitaan erityisesti uuden kauden aloituksessa, jonka aikana hän huolehtii toiminnan jatkuvuudesta turvaamisesta.

Prosessi

Laatija: Anne Aholainen, projektipäällikkö, osallisuus ja järjestöt, POSOTE20 -hanke

Kommenttikierrokset ja versiot

Versio 0.1. Kommentointi: Nuoret tulevaisuudentekijät Pohjois-Savossa -hanke (Pohjois-Savon liitto), Hankkeen nuorten vaikuttaja-ryhmä

Kyselyssä 7 lausuntoa, joista 1 oiskelijajärjestöstä ja 1 vaikuttaja-ryhmältä (eri kuntien nuoria)

- Ohjaajan toiminta on resursoitava. Nuorisovaltuuston toiminta ei onnistu muuten.
- Nuorisovaltuuston järkevä toimintakausi on kaksi vuotta, ei hallintosäännön neljä vuotta. Tämä on nuorilta tullut selkeä pyyntö. Nuorten edustajien vaihtuvuus voi olla todella suuri vuodenkin sisällä.
- Muut toimielimet ovat Pohjois-Savon hyvinvointialueen neuvostoja. Tämä olisi Pohjois-Savon maakunnallinen nuorisovaltuusto. Nuorilla on halua olla vaikuttamassa sote/pela-asioita laajemmin. Pohjois-Savossa on ajateltu olevan vain yksi nuorisovaltuusto maakunnallisesti.
- Yhdessä lausunnossa toivottiin varajäseniä.
- Palkkioista halutaan selkeä linjaus, myös valintaprosessia on lausuntojen pohjalta muokattu.

Versio 0.2. Poliittinen seurantaryhmä 14.2.2022

Laaja johtoryhmä 16.2.2022 käsittelee toimintasäännöt ja lausunnoissa ehdotetut muutokset.

Nuorten ilta 24.2.2022

- Kiertävän sihteerin sijaan toivottiin pysyvää sihteerä.
- Varajäseniä toivottiin. Varajäsen voisi olla kokouksessa sitten paikalla vain siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on estynyt. **Tätä ei ole viety toimintasääntöön.**
- Kuopiota toivottiin vakituiseksi kokouspaikaksi, muille paikkakunnille liikkuminen hankalaa etäisyyksien vuoksi, Kuopio hyvällä sijainnilla ja yhteyksien päässä.
- Kokousajankohdaksi toivottiin iltaa, esim. aikaisintaan klo 16 eteenpäin, johtuen juuri etäisyyksistä.
- Toimintasäännössä kohta *"Maakunnalliseen nuorisovaltuustoon valittu edustaja voi toimia kunnallisen nuorisovaltuuston edustajana toimikautensa loppuun. Tällöin yhteydenpidosta kunnalliseen nuorisovaltuustoon on sovittava erikseen."* oli luonut osalle nuorista vaikutelman, että jos maakunnallisen nuorisovaltuuston toimintaan lähtee, joutuu jättämään kautensa jälkeen kuntansa nuorisovaltuuston. Tämä kannattaa ehkä muotoilla eri tavalla, ettei moista väärinkäsitystä pääse syntymään. Esim. kohdan *"edustajana MAAKUNNALLISESSA NUORISOVALTUUSTOSSA toimikautensa"* voisi muotoilla näin, niin epäselvyys, mistä edustuspaikasta on kyse ehkä hieman selvenisi.
- Poliittinen seurantaryhmä: toimikauden muutos yhdeksi vuodeksi

Versio 0.3. Aluehallitus hyväksyy toimintasäännön ja tekee nimeämispyyynnön. 2023 alussa käynnistyvä nuorisovaltuusto tarkistaa toimintasäännön.